

**Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет
Кафедра української літератури**

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

“Сучасний літературний процес в Україні”

Обов’язкова

Освітньо-професійна програма “Українська мова та література”

Спеціальність 014 Середня освіта (Українська мова і література)

Галузь знань 01 Освіта

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Філологічний факультет

Мова навчання українська

Розробник(и):

Кирилюк Світлана Дмитрівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича

Профайл викладача (-ів)

<https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=YEbK0YQAAAAJ>

Контактний тел. 0372584836

E-mail:

s.kyryliuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=5756>

Консультації

Очні консультації: у період навчання офлайн: середа (13.00 – 15.00)

Онлайн-консультації: середа (13.00 – 15.00)

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Вивченням ОК “Сучасний літературний процес в Україні” завершується освоєння здобувачами першого (бакалаврського) рівня в рамках підготовки фахівців-філологів спеціальності “Українська мова і література” (Середня освіта) історико-літературних курсів на філологічному факультеті університету. Тому силабус ОК “Сучасний літературний процес в Україні” складено відповідно до освітньо-професійної програми напряму підготовки бакалаврів 014 Освіта Галузь знань 01 Середня освіта (спеціалізація “Українська мова і література”).

Програму з вивчення курсу “Сучасний літературний процес в Україні” складено на кафедрі української літератури Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича для студентів стаціонарної та заочної форм навчання.

Предметом вивчення ОК “Сучасний літературний процес в Україні” є дослідження сучасної української літератури в рамках вивчення історії української літератури XX – XXI ст. та сучасного літературного процесу в цілому, зокрема з погляду розвитку літературних жанрів, стилів, ідейно-тематичних особливостей творів окремого автора тощо.

2. Мета навчальної дисципліни:

Метою викладання ОК “Сучасний літературний процес в Україні” є актуалізація опорних знань з історико-літературних та теоретичних курсів, що вивчаються на філологічному факультеті, формування у студентів систематизованих знань про процеси і явища, які відбуваються в сучасному українському літературознавстві, пошук їх зв'язків із європейським літературним контекстом і залучення до аналізу здобутків світової літературно-критичної думки та вивчення цих проблем у ЗЗСО. У зв'язку з цим: 1) особлива увага приділяється історико-теоретичним та проблемним аспектам розвитку сучасної української літератури, спираючись на засвоєні з попередніх курсів знання і навички; 2) окремі питання практичного характеру пропонуються студентам для самостійного опрацювання з метою з'ясувати, як ці проблеми представлені у шкільному курсі вивчення української літератури; 3) важлива роль відводиться актуалізації опорних знань з інших дисциплін, які вивчаються на філологічному факультеті й покликані розширити знання студентів у різних сферах гуманітаристики (“Історія України”, “Психологія”, “Філософія” тощо), а також опрацюванню монографічних праць сучасних українських літературознавців, що стосуються теоретичних аспектів розвитку новітньої літератури та осмислення окремих постатей письменників XXI століття в культурному контексті сучасної доби; 4) зміст теоретичних і методологічних питань, що розглядаються, переглянуто й поновлено згідно з існуючими в сучасному літературознавстві підходами та узгоджено з навчальними програмами вивчення новітньої української літератури в ЗЗСО та ЗВО.

Основними завданнями вивчення ОК “Сучасний літературний процес в Україні” є такі: ознайомити студентів із тенденціями та рисами, що притаманні сучасному українському літературному процесові, залучаючи до аналізу монографічні праці дослідників літератури, а також нові поетичні, прозові та драматичні твори кінця XX — початку XXI ст., зразки сучасної літературної критики та есеїстики; навчити аналізувати художній твір з погляду найновіших літературознавчих підходів та методик в оцінці твору та визначати роль і місце окремого автора в літературному процесі, особливості його творчого світу; розвинути уміння та навички аналізу художнього тексту та залучення їх у роботі з учнями в ЗЗСО.

3. Пререквізити. Вивчення вибіркової навчальної дисципліни “Сучасний літературний процес в Україні” безпосередньо пов'язане з такими курсами, як “Вступ до літературознавства”, “Історія української літератури другої половини XX століття”.

4. Результати навчання. У результаті вивчення курсу студент повинен оволодіти такими компетентностями:

Загальні:

ЗК 3. Уміння формувати системний підхід у ставленні до минулого, сучасного та майбутнього України, цінувати культурно-історичні та морально-етичні надбання українського народу, виявляти повагу до різноманіття релігій і етнокультур.

ЗК 6. Здатність до ефективного спілкування та опрацювання фахової літератури іноземною мовою.

ЗК 9. Здатність працювати в команді та самостійно, мотивувати на досягнення мети, створювати психологічно позитивний клімат у колективі, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

ЗК 13. Здатність реалізовувати свої права й обов'язки як члена суспільства; усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові:

ФК 1. Уміння вільно застосовувати знання основних мовознавчих і літературознавчих понять і концепцій у практиці викладання української мови і літератури, критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки, виокремлювати й кваліфікувати наукові та методичні проблеми в цій галузі.

ФК 5. Розуміння особливостей історико-літературного процесу, основних закономірностей історичного розвитку українського літературознавства у світовому контексті, уміння використовувати здобутки українського письменства для формування національної свідомості, світогляду учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій в сучасному суспільстві.

ФК 6. Володіння теоретичними основами аналізу художнього тексту; знання принципів, методів, способів і прийомів аналізу художніх текстів різних родів і жанрів; вміння здійснювати цілісний, композиційний, проблемно-тематичний та структурно-стильовий аналіз художніх текстів.

ФК 7. Вміння порівнювати різні явища літературного процесу, літературні стилі; застосовувати різні методи літературознавчого аналізу в науковому дослідженні, володіти сучасними літературознавчими термінами та поняттями.

ФК 8. Здатність вільно орієнтуватися в мовознавчих / літературознавчих напрямках і школах, виявляти їхню специфіку та здійснювати науковий аналіз філологічного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

Програмні результати навчання:

ПРН 6. Ефективно знаходити необхідну інформацію, послуговуючись різними джерелами, критично оцінювати та інтерпретувати її.

ПРН 14. Аналізувати мовні та літературні явища у взаємозв'язку і взаємозалежності.

ПРН 16. Використовувати прийоми літературно-критичного аналізу.

ПРН 18. Аналізувати й інтерпретувати художні твори української та зарубіжної літератури й усної народної творчості.

ПРН 20. Здійснювати літературознавчий аналіз текстів різноманітних жанрів, володіти основними поняттями, концепціями і фактами сучасного літературознавства, вільно оперувати літературознавчим матеріалом та термінологією.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Дидактична картка навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. ОСОБЛИВОСТІ Й ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ												
Тема 1. <i>Проблеми розвитку української літератури наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Роль літературної критики в сучасному українському літературному процесі.</i>	14	1	1			12	20	2				18
Тема 2. <i>Проблема дискурсу в сучасній українській літературі. Модернізм і постмодернізм. Українська література в постмодерному періоді. Постколоніальна критика.</i>	16	2	2			12	20	2				18
Тема 3. <i>Літературний фемінізм. Гендерні аспекти української літератури та їх відображення у творчості сучасних українських письменників.</i>	12	1	1			10	22		2			20
Разом за змістовим модулем 1	42	4	4			34	62	4	2			56
Змістовий модуль 2. ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ ПОШУКИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ												
Тема 1. <i>Українська поезія початку ХХІ ст. Творчість сучасних українських поетів.</i>	27	6	6			15	19		1			18
Тема 2. <i>Сучасна українська проза та її представники. Тематика і</i>	32	6	6			20	18	2				16

проблематика сучасної української прози. Жанрово-стильові особливості сучасної української прози.												
Тема 3. <i>Пошуки української драматургії на початку XXI століття. Творчість сучасних українських драматургів.</i>	19	2	2			15	21		1			20
Разом за змістовим модулем 2	78	14	14			50	58	2	2			54
Усього годин	120	18	18			84	120	6	4			110

5.2. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Опрацювати основну літературу з курсу (див тематику практичних занять). Законспектувати літературно-критичні джерела з теми.	12
2	Опрацювати основну літературу з курсу (див тематику практичних занять). Законспектувати літературно-критичні джерела з теми.	12
3.	Опрацювати основну літературу з курсу (див тематику практичних занять). Законспектувати літературно-критичні джерела з теми.	12
4.	Вивчити напам'ять 5 поезій сучасних авторів (за вибором). Здійснити записи в читацькому щоденнику про прочитані поетичні книжки сучасних авторів.	16
5.	Прочитати літературно-критичні джерела та прозові тексти (див. список літератури). Підготувати повідомлення про творчість улюбленого письменника.	20
6.	Проаналізувати стан сучасного театру. Прочитати праці про розвиток драматургії у XXI столітті.	12
	Разом	84

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

- Лекція.
- Диспут.
- Аналіз художнього тексту.
- Пояснювально-коментувальний.
- Метод самостійної роботи.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Види та форми контролю

Усна і письмова відповідь студента.
Залік.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка А (90 – 100 балів) або „зараховано” виставляється за відповідь, яка містить вичерпне за сумою поданих знань розкриття усіх запитань, розгорнуту аргументацію кожного з положень, побудована логічно й послідовно, розкриває питання від його нижчих до вищих рівнів, а також містить приклади з художніх текстів сучасного українського письменства, які дозволяють судити про повноту уявлень студента з поставленого питання. Відповідь повинна бути викладена гарною, багатою мовою, відзначатися точним вживанням термінів, містити посилання на засвоєну навчальну літературу. Крім того, студент повинен знати особливості функціонування української літератури в тоталітарному суспільстві, концепції авторитетних літературознавців щодо проблем розвитку української літератури кінця XX – початку XXI століть, творчі долі сучасних українських письменників, особливості їх індивідуального стилю, зміст та проблематику основних художніх творів сучасної української літератури, своєрідність відображення навколишньої дійсності та внутрішнього світу людини в художній практиці письменників-шістдесятників, (-вісімдесятників, -дев'яностників, двотисячників), основні тенденції розвитку сучасних поетичних, прозових та драматичних жанрів, обсяг викладання української літератури кінця XX – початку XXI століть у загальноосвітній школі. Студент повинен уміти схарактеризувати основні риси розвитку української літератури кінця XX – початку XXI століть, вільно оперувати системою знань з історії розвитку сучасного українського літературного процесу, орієнтуватися у складності та закономірностях розвитку сучасної української літератури, аналізувати твір з урахуванням його своєрідності, користуватися літературно-критичною термінологією, критично підходити до оцінки зужитих суджень про літературну епоху 60-90-х років, сприймати й аналізувати твір сучасного автора в його формально-змістовій єдності.

Оцінка В (80 – 89 балів) або „зараховано” виставляється за відповідь, яка містить повне, але не вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, що містяться в білеті, скорочену аргументацію головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а розуміння теоретичних питань не підкріплює ілюстраціями з художніх текстів. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Крім того, студент повинен знати особливості функціонування української літератури в тоталітарному суспільстві, концепції авторитетних літературознавців щодо проблем розвитку української літератури кінця XX – початку XXI століть, творчі долі сучасних українських письменників, особливості їх індивідуального стилю, зміст та проблематику основних художніх творів сучасної української літератури, своєрідність відображення навколишньої дійсності та внутрішнього світу людини в художній практиці письменників-шістдесятників, (-вісімдесятників, -дев'яностників, двотисячників), основні тенденції розвитку сучасних поетичних, прозових та драматичних жанрів, обсяг викладання української літератури кінця XX – початку XXI століть у загальноосвітній школі. Студент повинен уміти схарактеризувати основні риси розвитку української літератури кінця XX – початку XXI століть, вільно оперувати системою знань з історії розвитку українського літературного процесу від повоєнного періоду до кінця минулого віку, орієнтуватися у складності та закономірностях розвитку літератури цього часу, аналізувати твір з урахуванням його своєрідності, користуватися літературно-критичною термінологією, критично підходити до оцінки зужитих суджень про попередню літературну епоху, сприймати й аналізувати твір у його формально-змістовій єдності. У викладі матеріалу можуть траплятися незначні помилки й неточно сформульовані думки щодо того чи того літературного явища.

Оцінка С (70 – 79 балів) або „зараховано” виставляється за відповідь, яка містить недостатньо вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення запитань, що містяться в білеті, відсутня аргументація головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а наведені приклади з текстів не відповідають теоретичним моментам даного курсу. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Крім того, таким балом може бути оцінений студент, який

протягом семестру не виявляв відповідних знань з даного курсу, але на іспиті успішно відповів на поставлені теоретичні та практичні завдання. Водночас студент повинен знати особливості функціонування української літератури в тоталітарному суспільстві, концепції авторитетних літературознавців щодо проблем розвитку сучасної української літератури, творчі долі сучасних українських письменників, особливості їх індивідуального стилю, зміст та проблематику більшої частини основних художніх творів сучасної української літератури, своєрідність відображення навколишньої дійсності та внутрішнього світу людини в художній практиці письменників-шістдесятників, (-вісімдесятників, -дев'яностників, двотисячників), основні тенденції розвитку сучасних поетичних, прозових та драматичних жанрів, обсяг викладання української літератури кінця XX – початку XXI століть у загальноосвітній школі, допускаючи у викладі основного матеріалу деякі неточності, помилки. Студент повинен уміти характеризувати основні риси розвитку сучасної української літератури, оперувати системою знань з історії розвитку українського літературного процесу від повоєнного періоду до кінця минулого віку, критично підходити до оцінки зужитих суджень про попередню літературну епоху, сприймати й аналізувати твір сучасного українського письменства в його формально-змістовій єдності.

Оцінка D (60 – 69 балів) або „зараховано” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, поверхово аргументує положення відповіді, у викладі допускає композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, не ілюструє теоретичні положення прикладами з художніх текстів. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання. Водночас студент повинен бодай у загальних рисах знати особливості функціонування української літератури в тоталітарному суспільстві, концепції авторитетних літературознавців щодо проблем розвитку сучасної української літератури, творчі долі окремих сучасних письменників, особливості їх індивідуального стилю, зміст та проблематику бодай частини основних художніх творів сучасної української літератури, своєрідність відображення навколишньої дійсності та внутрішнього світу людини в художній практиці письменників-шістдесятників, (-вісімдесятників, -дев'яностників, двотисячників), основні тенденції розвитку сучасних поетичних, прозових та драматичних жанрів, обсяг викладання сучасної української літератури в загальноосвітній школі, допускаючи у викладі основного матеріалу суттєві неточності, помилки.

Оцінка E (50 – 59 балів) або „зараховано” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань або за незнання окремого питання із загальної кількості поставлених. У викладі студента допущені композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу. Студент не може відтворити основні теоретичні положення, але наводить окремі приклади з художніх текстів. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання, немає розуміння окремих літературознавчих термінів. Водночас студент повинен бодай у загальних рисах знати особливості функціонування української літератури в тоталітарному суспільстві, концепції авторитетних літературознавців щодо проблем розвитку сучасної української літератури, орієнтуватися у творчій долі окремих сучасних письменників, намагатися визначити особливості їх індивідуального стилю, зміст та проблематику бодай незначної частини основних художніх творів сучасної української літератури, своєрідність відображення навколишньої дійсності та внутрішнього світу людини в художній практиці сучасних письменників, основні тенденції розвитку сучасної літератури з погляду того чи того жанру, обсяг викладання української літератури кінця XX – початку XXI століть у загальноосвітній школі, допускаючи ряд грубих помилок, неправильних суджень.

Оцінка FX (35 – 49 балів) або „незараховано” виставляється у разі, коли студентом на протязі навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але його відповідь на іспиті містить неправильне висвітлення заданих питань, помилкову аргументацію, допускаються помилкові умовиводи, неправильне посилання на факти та їхнє витлумачення, мова близька до суржику, він також може бути оцінений незадовільно. Крім

того, студентом не прочитано бодай мінімальну кількість художніх текстів з курсу, не опрацьовано літературно-критичні джерела тощо.

Оцінка F (1 – 34 балів) або „незараховано” виставляється у разі, коли студентом протягом навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але відповісти на поставлені запитання на іспиті він не може або відповідає неправильно, а також не може дати відповідь на жодне із поставлених додаткових запитань, така відповідь оцінюється незадовільно. До того ж, коли студентом не прочитано художні тексти, що вивчаються в рамках курсу, не опрацьовано критичну літературу, не представлено розуміння літературного розвитку в другій половині ХХ століття тощо, у результаті завершення викладання курсу він отримує певну кількість балів у межах оцінки F.

8. Рекомендована література – основна

1. Агеєва Віра. За лаштунками імперії. Есеї про українсько-російські культурні відносини. Київ: Віхола, 2021. 358 с.
2. Вронська Тамара, Стяжкіна Олена. Мінусники: Покарані простором. Київ: Темпора, 2021. 456 с.
3. Горбачов Дмитро. Лицарі голодного Ренесансу / Упоряд. Олексій Сінченко. Київ: Дух і Літера, 2020. 376 с. (Серія “Постаті культури”).
4. Грицак Ярослав. Нарис історії України. Формування модерної нації ХІХ – ХХ століття. Київ: Yakabu publishing, 2019. 654 с.
5. Гундорова Тамара. Василь Махно, або Як стати американським поетом. Махно В. *Поет, океан і риба*. Харків: Фоліо, 2019. С. 3-14.
6. Дзюба Іван. Золота нитка: Нариси про (не)знаних / Упоряд. Олексій Сінченко. Київ: Дух і Літера, 2020. 392 с. (Серія “Постаті культури”).
7. Жолдак Богдан. Під зіркою Миколи Лукаша. Київ: Дух і Літера, 2018. 320 с. (Серія “Постаті культури”).
8. Забужко Оксана. Найдовша подорож. Київ: ВД “Комора”, 2023. 166 с.
9. Ільницький Микола. На перехрестях віку: У 3 кн. Київ: ВД “Києво-Могилянська академія”, 2008. Т. 1-3.
10. Ільницький Микола. Читаючи, перечитуючи... Літературознавчі статті, портрети, роздуми. Тернопіль: Богдан, 2019. 320 с.
11. Ільницький Микола. Формули осягання Яцкова. Львів: ЛА “Піраміда”, 2021. 168 с.
12. Клименко Олександр. Весь цей літературний джаз. Есеї та інтерв'ю. Брустурів: Дискурсус, 2017. 200 с.
13. Кононенко Євгенія. Леся Українка. Драма усвідомлення тіні. Львів: Видавництво Анетти Антоненко, 2023. 144 с.
14. Кропивко Ірина. Українська і польська постмодерна проза (карнавал, фрагментація, фронтір). Монографія. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2019. 524 с.
15. Москалець Костянтин. Стежачи за текстом. Вибрана проза та есеїстика. Львів: Видавництво Старого Лева, 2019. 398 с.
16. Москалець Костянтин. Спорудження мосту: есеї. Львів: Видавництво Старого Лева, 2023. 368 с.
17. Музична фактура літературного тексту. Інтермедіальні студії / За ред. Світлани Маценки. Львів: Апріорі, 2017. 352 с.
18. Павличко Соломія. Теорія літератури. Київ: Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2002. 680 с.
19. Пагутяк Галина, Клименко Олександр. Розмови про життя і мистецтво. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2019. 240 с. (Серія “Ім'я на обкладинці”).
20. Пастух Тарас. Мости Олега Лишеги. Львів: ЛА “Піраміда”, 2019. 192 с.
21. Полум'я відігріє пам'ять. Спогади про Олега Лишегу / упорядк., передм. Тараса Пастуха. Львів: ЛА “Піраміда”, 2019. 440 с.
22. Пухнер М. Писаний світ. Як література формує історію. Київ: Темпора, 2022. 460 с.
23. Семків Ростислав. Пригоди української літератури. Київ: Темпора, 2023. 688 с.

24. Стріха Максим. Український переклад і перекладачі: між літературою і націєтворенням. Київ: Дух і Літера, 2020. 520 с.
25. Улюра Ганна. Писати війну. Київ: Темпора, 2023. 320 с.
26. У чехів. Антологія сучасного чеського оповідання / Упоряд. Л. Ржегоржікова, І. Забіяка. Київ: А-Ба-Ба-Га-Ла-Ма-Га, 2021. 480 с.
27. Швед Павло. З чого нам дозволено сміятись? Та інші есе. Київ: Комубук, 2020. 232 с.
28. Штейнбук Фелікс. Під “знаком Саваофа”, або «там, де...” Ульяненко. Монографія. Частина 1: Під «Знаком Саваофа”. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2020. 396 с.
29. Штейнбук Фелікс. Під “знаком Саваофа”, або «там, де...” Ульяненко. Монографія. Частина 2: “Там, де Ульяненко...”. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2022. 392 с.

Газети: *“Літературна Україна”, “Критика”, “Українська літературна газета”, “Українське слово”, “Слово Просвіти” та інші.*

Журнали: *“Дзвін”, “Київ”, “Дніпро”, “Вітчизна”, “Буковинський журнал”, “Пектораль”, “Слово і Час” та інші.*

9. Інформаційні ресурси

1. <https://chtyvo.org.ua/>
2. <https://www.l-ukrainka.name/>
3. <http://litakcent.com/>
4. <http://bukvoid.com.ua/>
5. <http://litukraina.kiev.ua/>
6. <http://litgazeta.com.ua/>
7. <https://zbruc.eu>